

גמ' ע"ז כב.

גמ' ע"ז כא : רש"י ותוס' שם

להתם מרתלאות: אבל שדה לעובד כוכבים שרי. להשכיר היכא לניכא למיחש לחינת קרקע כגון צמ"ל ואע"פ שנקרחת על שמו לא חשדי ליה דליהוי עובד כוכבים שלוחו אלא אמרי אריסא הוא וקיצלה עליו למחלה שליש ולרביע ועליו מוטל לעשות:

תלמוד בבלי <עו וחדר> עמוד מס 53 כח עבודה זרה תלמוד בבלי הורפס ע"י תכנת אוצר החכמה

תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר א"ר ישכור^ט אדם מרחצו לעובד כוכבים מפני שנקרא על שמו ועובד כוכבים זה עושה בו מלאכה בשמות ובימים טובים אבל תלמוד בבלי <עו וחדר> עמוד מס 53 כח עבודה זרה תלמוד בבלי הורפס ע"י תכנת אוצר החכמה

אנן נמי עבדינן אבל שדהו לעובד כוכבים מאי בשרי מאי מעמא אריסא אריסותיה קעביד מרחץ נמי אמרי אריסא אריסותיה קעביד אריסא מרחצין^י לא עבדי אנשי תלמוד בבלי <עו וחדר> עמוד מס 53 כח עבודה זרה תלמוד בבלי הורפס ע"י תכנת אוצר החכמה

מתמירי אלא לעמנו: אריסא אריסותיה קא עביד. פסק ר"ת הלכה כרשב"ג. דלמא אריסא אריסותיה קא עביד ומתוך כך התיר^י לישראל שנתן צימו לעשותו בקבלות צננות זו אפילו בשבת וק"ו נמי הוא דהשתא אריסות שדה שחלק הישראל משניה ממלאכה שרי קבלות שאין זו שדה לישראל כלל צמה שממנה נכרי לעשות קבלותיו לא כ"ש דלמא קבלות אריסותיה קעביד ועוד היכא ר"ת ראיא מנהיא דפי"ק לשבת (דף פ: וספ ד"ה אין עומין) דשרי ב"ה ליתן ליליס לכוסם ועורות לעבדן עם השמש ואפי' מידי דפרהסיא שרי התם

תלמוד בבלי <עו וחדר> עמוד מס 53 כח עבודה זרה תלמוד בבלי הורפס ע"י תכנת אוצר החכמה

דגמי ליה אפנה צימי אגלו מוך לתחום בשבתם וצימים טובים היה ונטעם שיהטרו^י. עד כאן שיטת ר"ת: ור' יתחק פירש דקבלות דצית אסור והיה דומה כל ראיית ר"ת דמהיא דעורות לעבדן אינה ראייה דכיון דההוא תלוש ומלאכה צד אחרים מותר דלפילו דצילת צנ"ג, שרי כמו שמפורש דתנאי התם (דף ק: ופ' ה) היתה מלאכתו צד אחרים צימו לא יעשה צימת אחר יעשה וריחים נמי אינה ראייה לכלף דהתם (ג) ששם התעיס למוך הריחים הם נטעמים מאלהין ולא דמי לעובד כוכבים העושה מלאכה צידים ודומה כמי שישאל מורה לו לעשות בשבת וגם לא דמי להך דשכירות שדה שצמחת לעולם הוא רגילות לקבל שדה באריסות למחלה שליש ולרביע אלא צנצין צימ רגילות לשכור מידי יום יום והרואה אינו צומח קבלותיה עביד אלא שכייר יום ימיה ועוד דצירושלמי דפי"ק לשבת^י משמע דקצילת דצית אסור בין חצלה בין בשבת והכי איתא התם אומנים עובדי כוכבים שהיו עושים עם ישראל צחוק צימ אסור צחוק צימים מותר אמר ר"ש פן אלעזר דג"ל בקצילת אכל בשכיר יום אסור דג"ל בתלוש אכל צמחוצר אסור עביר אחרת בין כך ובין כך מותר ומיהו בין כך ובין כך א"ר אילא בין בתלוש בין צמחוצר ובלגז בקצילת ר"ש פן צימא צסר ר' אחא אמר בשבת וצאלא אריסותיה קא עביד ור"ת אע"פ שהקל בקצילת המתיר על עמנו^י וכשנזה צימו לא הית עובדי כוכבים צננות בשבת אף על פי שהיו עושים בקבלות והר"ם היה טוען טעם דלחכי מותר באריסות שדה דכיון שאינו נוטל מעות בשכרו אלא נוטל צחוק הקרקע דמי לעובד אכל בקבלות דצית שטעל מעות בשכרו לא הוי בשותף ואסור ולה"ה הכא דמרחץ אסור דאריסותא מרחץ לא עביד אינשי דכיון שטעל מעות בשכרו ולא שייך ליתול זה צחוק המרחץ אסור ולפ"י יש להחיר להשכיר ריחים לעובד כוכבים היכא שטעל צמחא לפי חלקן ואינו נוטל מעות דהוי כמו שותפין ומסקנא דשמעתא צמחין מהכא דקצילת דתלוש אינו מותר אלא צחוק צימו על עובד כוכבים אכל צמחוצר אינו מותר אלא מוך לתחום אסור: אבל לעובד כוכבים מאי שרי. מימה מלי קא דייק דלמא נקט תלמוד בבלי <עו וחדר> עמוד מס 53 כח עבודה זרה תלמוד בבלי הורפס ע"י תכנת אוצר החכמה

מפני שנקראת על שמו הנהו מוריקאי דעובד כוכבים נקיש בשבתא וישראל בחד בשבתא אתו לקמיה דרבא שרא להו אייתיביה רבינא לרבא א ישראל לעובד כוכבים שקיבלו שדה בשותפות לא יאמר ישראל לעובד כוכבים מול חלקך בשבת ואני בחול ואם התנו מתחלה מותר ואם באו לחשבון אסור א"כסיף לסוף איגלאי מלחא דהתנו מעיקרא הוו רב גביהה מבי כתיב אמר הנהו מעולם איבעיא להו סתמא מאי ת"ש אם התנו מתחלה מותר דהא סתמא אסור אימא סיפא אם באו לחשבון אסור הא סתמא מותר א אלא מרזא ליבא לבישמע מיהו:

תלמוד בבלי <עו וחדר> עמוד מס 54 כח עבודה זרה תלמוד בבלי הורפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שלוחו: ואם באו לחשבון. לאו אהתנו מתחלה קאי אלא מילתא צאנפי נפשה היא כלומר אם קיצלו סתם ועשו סתם ועי"ל^א העובד כוכבים בשבת ישראל צחול ולא זויהו ישראל וצלו לחשבון לאחר זמן לומר כמה ימי שבת נטלת אמה ואני אטול כנגדן ימי החול: אסור. דשכר שבת הוא נוטל דגלי דעמו לעובד כוכבים שלוחו היה: רב גביהה מבי כתיב

סתמא מאי. שקיצלו סתם ועשו סתם עובד כוכבים בשבת ישראל צחול ולא אמר ישראל מעולם טול אמה את השבת ואני צחול מהו לחלוק סתם צושה ולא יזכי ישראל את השבת: תלמוד בבלי <עו וחדר> עמוד מס 54 כח עבודה זרה תלמוד בבלי הורפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ר"ן ע"ז ו : מדפנה"ר

וישראל ועובד כוכבים שלקחו מרחץ צמותות ועובד כוכבים מחממו בשבת צציל חלקו ונותן מחלית מה שמשכר צו לישראל וצימי החול שניהן מחממין אותו ו"ל דשרי דכיון דעובד כוכבים אדעתא דמחנה שלו קא עביד* אע"פ שישראל משכר צמלאכה שלו ה"ל צבעל שדה לגבי אריס דלמריין דכיון דאריס אדעתא דנפשיה קא עביד אע"ג דמטי ליה לישראל רווחא שרי ה"ג עובד כוכבים אדעתא דנפשיה קא עביד וישראל מטיא ליה הגאה ממילא הלכך צבי האי גוונא ליכא משום שכר שבת כלל* תלמוד בבלי <עו וחדר> עמוד מס 333 כח עבודה זרה תלמוד בבלי הורפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ומהא שמעיין דכיון שיש לעובד כוכבים חלק צפירות השדה אע"פ שישראל נהנה ממלאכת שבת מותר לעובד כוכבים אדעתא דנפשיה קא עביד

והנחת ישראל ממילא אחיא הילכך שרי ולא דמי לישראל ועובד כוכבים שקבלו שדה צמותות דלקמן דהתם עבודת השדה אישראל נמי רמיא אכל הכא כולה לעובד כוכבים רמיא ולא אישראל כלל וכל שכן שמותר להשכיר שדהו לעובד כוכבים כגון שהעובד כוכבים שוכרו צסך ידוע דצבי האי גוונא עובד כוכבים כי קא עביד דנפשיה קא עביד וישראל לא מתהני כלל ותלמודא דנקט טעמא דאריסותיה קא עביד לרצותא נקטיה דלפי צבי האי גוונא שרי ועוד שאליו היה האריסות אסור אף השכירות היה אסור דלרעה לאריסי קיימא וצאריסות יתלו ולא בשכירות אכל השתא דאריסות שרי כ"ש דשכירות כי האי גוונא שרי.

משנה ברורה הקדמה לסימן קמ"ג

משנה ברורה

לא ישכיר. דע שלשלה חילוקים בין אחד הוא אריסות ששוכר לא"י בעישה המלאכה בשדה או במרחץ והרווחים או הפירות יחולקו. ה"ב הוא שכירות שא"י נוטל כל הרווחים או הפירות ונותן לישראל עבור שדהו ומרחצו דבר קצוב לכל שנה. ה'ב' חילוקים אלו מותרים בשדה לגמרי ובמרחץ רק מדינא דא"י אדעתיה דנפשיה עביד אלא שחכמים אסרו אלו ה'ב' חילוקים במרחץ משום מראית העין מפני דנקראת על שמו ויבואו לחשוד בעושה בשלוחו אבל החילוקי ה'ג' דהוא קבלנות דהיינו שיהיו כל הרווחים לישראל רק שישראל נותן לא"י דבר קצוב לכל שנה עבור פעולתו זהו ודאי אסור מדינא (ה) במרחץ דהוי הא"י שלוחו של ישראל וישראל נהנה ממלאכה בשבת דאם לא יעשה יום אחד יפסיד הישראל ריוח אותו יום וע"כ אם מנהג רוב אנשי המקום להשכירם או ליתנם באריסות כמבואר בס"ב חזר להיות המרחץ בשדה ה'ב' חילוקים ראשונים מותר והחלוקה ה'ג' (ט) אסור. וכל היתר שכירות דכאן היינו שהוא שוכרו דרך הבלעה עם ים החזל אבל ליום השבת לחוד אסור אפילו בשדה וגם נתפרסם על עיקרי הדינים שבסימן זה צבא הודפס: (א) מרחץ שלו. בין שב

משנה ברורה הקדמה לסימן קמ"ג וישראל וא"י. דע ההיתר גמור הוא באם הישראל יש לו אמה עסק או מלאכה בשותפות עם הא"י שיתנו מתחלה קודם שלוחקין בשותפות עבוד ותהי' בשבת ותקח כפי מלאכתן הן רב או מעט ואני אעבוד כנגדן יום אחד בחול ואטול כפי מלאכתי ובשעת חלוקה יטול הא"י שכר עבור השבת והישראל יטול יום א' כנגדו הן רב או מעט אבל אם לא התנו מתחלה ובשעת חלוקה חלקו סתם בשוה והו' כפיא בגמרא ולא אפשרטא ופסק הרמב"ם בשבת ואני בחול זהו ודאי אסור ואם לא התנו מתחלה ובשעת חלוקה חלקו סתם כהרמב"ם והרמ"א פסק בהג"ה כהרא"ש במקום הפסד גדול. ואם התנו קודם שבאו להשתתף כניל לחומרא והרא"ש לקולא והמחבר סתם כהרמב"ם והרמ"א פסק בהג"ה כהרא"ש במקום הפסד גדול. ואם התנו קודם שבאו להשתתף כניל ובשעת חלוקה נתרצו לחלוק בשוה זהו מותר אף להרמב"ם וכמ"ס בס"ב זהו עיקרי הדינים שבעיפיים הראשונים ויתר הפרטים וגם טעמיהן יבוארו לקמיה: א (א) שדה או תנור וכי'. טעם הבררים אלו דבעינן התנו דאליה' כיון דמתחלה בשעת עשיית השותפות היה מוטל המלאכה

מהם בסוריא שסוריא כארץ ישראל לדבר זה: יב פוסק "אדם עם הנכרי על המלאכה [ו] וקוצץ רמים והנכרי עושה לעצמו ואע"פ שהוא עושה בשבת מותר. *וכן "השוכר את הנכרי לימים הרבה מותר אע"פ שהוא עושה בשבת. כיצד כגון ששכר הנכרי לשנה או לשנים שיכתוב לו או שיארוג לו. הרי זה כותב ואורג בשבת ומותר כאלו קצץ עמו שיכתוב לו ספר או שיארוג לו בגד שהוא עושה בכל עת שירצה. והוא שלא יחשוב עמו יום יום: יג במה דברים אמורים [ו] בצנעה שאין מכירים הכל שזו המלאכה הנעשית בשבת של ישראל היא. אבל אם היתה ידועה וגלויה ומפורסמת אסורה שהרואה את הנכרי עוסק אינו יודע שקצץ ואומר שפלוני שכר הנכרי לעשות לו מלאכה בשבת: יד לפיכך הפוסק עם הנכרי

משנה תורה - מהדורת חידושי - עמוד מס 28 ג (ט"ז) משה בן יוסף (רמב"ם) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

רמב"ם פ"ו מהלכות שבת

של ישראל בשבת וכו' סכרי דלפי' אם אינו יודע צימו שרי בכדי שגיגע לצימ הסמוך לתווה מהלך

זמה ועבד: יז המשתתף יעם הנכר... במלאכה או בסחורה או בחנות. אם התנו בתחלה שיהיה שכר השבת לנכרי לבדו אם מעט אם הרבה ושכר יום אחר כנגד יום השבת לישראל לבדו מותר. ואם לא התנו בתחלה. כשיבואו לחלוק נוטל הנכרי שכר השבתות כולן לבדו והשאר חולקין אותו. ואינו מוסיף לו כלום כנגד יום השבת אלא א"כ התנו בתחלה. וכן אם קבלו שדה בשותפות דין אחד הוא: יח ואם לא התנו ובאו לחלוק השכר [ו] ולא היה שכר שבת ידוע יראה לי שהנכרי נוטל לבדו שביעית השכר והשאר חולקין. הנותן מעות לנכרי להתעסק וקובהן. אף על פי שהנכרי נושא ונותן בשבת חולק עמו בשכר - בשוה וכן הורו כל הגאונים: יט לא יתן אדם בערב שבת כלים לאומן נכרי לעשותן משנה תורה - מהדורת חדשה - עמוד מס 29 ג (אמנים) משה בן מימון (רמב"ם) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שולחן ערוך סימן רמד

- ג ^[מ] אם בנו לישראל גוים בית בשבת באיסור
- (ד) ^[מ] נכון להחמיר יא שלא יכנסו בו: הגה ^[א] יב מיהו אם המנה ישראל עם הגוי שלא לעשות לו מלאכה בשבת והגוי עשהו צעל כרחו למהר להשלים מלאכתו אין לחוש ועיין לקמן סימן תקמ"ג *:
- ה ^[מ] אם שכר גוי לשנה או לשתיים יד ^[א] שיכתוב לו ^[מ] או שיארוג לו הרי זה כותב ואורג בשבת
- (ד) כאלו קצץ עמו שיכתוב לו ספר או שיארוג לו בגד שהוא עושה בכל עת שירצה ^[מ] והוא שלא יחשוב עמו יום יום ^[מ] * ולא יעשה המלאכה בבית ישראל ^[מ]
- פ ^[מ] ויש מי שאוסר בשובר גוי לזמן: הגה ^[א] ודוקא ששכרו למלאכה מיוחדת כגון בגד לארוג או ספר לכמוז אבל כששכרו לכל המלאכות שיעטרך תוך זמן השכירות ^[מ] ^[א] לכולי עלמא אסור וכמו שיבאר סוף סימן רמ"ז:

שולחן ערוך השלים - מהדורת פריעמטאן - עמוד מס 29 ג (אמנים) משה בן מימון (רמב"ם) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ט"ז סימן רמד ס"ק ד-ה

מחזק לתמוס וצמול המועד דווקא, אלא הוא הדין בשבת תוך החמוס, דהם שוים, והכל ניחא, גם פסק דלחן. אלא דלראה לי דדוקא אם נצנה צליסור גמור ע"י עכו"ם שהוא אסור לכולי עלמא, אבל אם נצנה בצקלנות דהוא מותר לר"ת [מוספות עבודה זרה כה, ז ד"ה אריסא], אף על פי שלא רצה לסמוך על זה לצנות צימו כן, מכל מקום לא מנינו לו שאסרו אם כבר נצנאוהו כן, וכן מסיק מו"מ ז"ל [ב"ם עמוד ט ד"ה וכתבו; עמוד י ד"ה פסק] דלדאי הוא ר"ת לסמוך עליו בשעת הדחק כזה, וכן נראה עיקר: (ה) כאלו קצץ עמו כולו זה דעת רמב"ם [שנ"ג, ג, יב]. והיש מי שאוסר הוא הראב"ד [השגות סס], שכתב על זה שאף על פי שאינו מדקדק עמו כשהוא צעל מכל מקום אותה מלאכה משתרשא ליה, ואינו דומה לקבלנות, עכ"ל. משמע דגם הרמב"ם לא התיר צקוץ לומן ^(כ) אלא צלימו מקפיד אם יצטל איהו יוס, אבל אם מקפיד עליו שלא ישב איהו יוס צטל ודאי אסור לכולי עלמא. וכן אפילו צקתם והוא שכרו לגמור ספר או צגד תוך אותו זמן, הוה פמקפיד,

שולחן ערוך השלים - מהדורת פריעמטאן - עמוד מס 29 ג (אמנים) משה בן מימון (רמב"ם) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שולחן ערוך סימן רמה וט"ז

סימן רמה

רמה (א) ואם לא התנו כ"י. זהו צעיל ללא

איפשטא בגמרא [עבודה זרה כה, א]. וכתב הטור [עמוד טו], וכתב אלוני אצי ז"ל [רא"ש שם פ"א סימן כה] כיון דספיקא דרבנן היא אזלינן לקולא ואין צריך להניח לעכו"ם ליטול כל השבתות לצדו, אבל מדברי הרמב"ם [שנ"ג, ג, יז] יראה לתומרא, שכתב ואם לא התנו כ"י, וכמו שסיים בלחן:

לא התנו בשבתות כולם והשאר חולקים אותו ^א ואם לא היה שכר השבת ידוע יבול הגוי לבדו שביעית השכר וחולקים השאר: הגה ^[א] ויש ממיין השכר דיעבד אפילו לא התנו ^ב ומלמן קמס ונראה לי דנפסק גדול יש לסמוך עליהו ^[א] ויש אומרים שכל זה לא מייירי אלא בשמפנות

שולחן ערוך השלים - מהדורת פריעמטאן - עמוד מס 43 ד (אמ"ד) (רמב" - ש) קארן, יוסף בן אפרים הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

מחזק לתמוס וצמול המועד דווקא, אלא הוא הדין בשבת תוך החמוס, דהם שוים, והכל ניחא, גם פסק דלחן. אלא דלראה לי דדוקא אם נצנה צליסור גמור ע"י עכו"ם שהוא אסור לכולי עלמא, אבל אם נצנה בצקלנות דהוא מותר לר"ת [מוספות עבודה זרה כה, ז ד"ה אריסא], אף על פי שלא רצה לסמוך על זה לצנות צימו כן, מכל מקום לא מנינו לו שאסרו אם כבר נצנאוהו כן, וכן מסיק מו"מ ז"ל [ב"ם עמוד ט ד"ה וכתבו; עמוד י ד"ה פסק] דלדאי הוא ר"ת לסמוך עליו בשעת הדחק כזה, וכן נראה עיקר: (ה) כאלו קצץ עמו כולו זה דעת רמב"ם [שנ"ג, ג, יב]. והיש מי שאוסר הוא הראב"ד [השגות סס], שכתב על זה שאף על פי שאינו מדקדק עמו כשהוא צעל מכל מקום אותה מלאכה משתרשא ליה, ואינו דומה לקבלנות, עכ"ל. משמע דגם הרמב"ם לא התיר צקוץ לומן ^(כ) אלא צלימו מקפיד אם יצטל איהו יוס, אבל אם מקפיד עליו שלא ישב איהו יוס צטל ודאי אסור לכולי עלמא. וכן אפילו צקתם והוא שכרו לגמור ספר או צגד תוך אותו זמן, הוה פמקפיד, יודעים שפסק: הגה ^[א] ^[ב] ודאי אסור לכולי עלמא, וכן אפילו אס דר צין-הגוים יש לחוש ^א ולורמים הנאים שם ^(ה) או ^ז לצני צימו שימסדו אותו: ואם היתה המלאכה ח חוץ לתחום ^ב וגם אין עיר אחרת בתוך תחומו של מקום שעושים בו-מלאכה מותר: (וגוי) שהכניס אלן של ישראל לדיר שדהו עיין לקמן סימן תקל"ז סעיף "7:

ג ^[ד] ^[ה] לפסול האבנים ולתקן הקורות אפילו בביתו של גוי אסור כיון ^א דלצורך מחובר הוא ^ב * ואם עשו כן לא ישקעם בבנין: הגה ^[א] ויש אומרים דאם אינו מפורסם שהוא של ישראל שרי ^[ב]:

אוצר החכמה

המשך הרמ"א

שכל אחד ד עוסק ^(א) צימו ^(א) אבל בשניהם עוסקים צימד כל ימי החול ובשבת עסק הגוי לבדו מותר לחלוק עמו כל השכר ^[ח] דגוי ה' אדעמיה דנפשיה קא עביד ואין הישראל נהנה צמלאכתו בשבת ^(כ) כיון שאין המלאכה מוטלת ^ט עליו לעשות ^[ט] ^(כ) ומכל מקום לא יעול שכר שבת אלא ^א וצבנלעה עם שאר הימנים:

שולחן ערוך השלים - מהדורת פריעמטאן - עמוד מס 45 ד (אמ"ד) (רמב" - ש) קארן, יוסף בן אפרים הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה